

в рамках структурованого процесу за участі медіатора досягти згоди для вирішення їх спору. Тобто врегулювання спору за допомогою медіації можливо за межами суду, суддя не може бути медіатором. Медіатор — це незалежний посередник, який допомагає сторонам спору у його вирішенні шляхом медіації. Медіатор не може бути представником державних органів, тим більш він не може бути суддею.

Медіатор не вирішує конфлікт між сторонами, не постановляє обов'язкове для них рішення і не пропонує якихось варіантів вирішення спору. Сторони розробляють варіанти врегулювання спору на підставі власних інтересів та потреб. За проектом ГПК України у статті 189 зазначено, що суддя може запропонувати сторонам можливий шлях мирного врегулювання спору, що суперечить сутності медіації.

На підставі вищезазначеного можливо зробити висновок, якщо пропонуються нові інститути для застосування у господарському процесі, то вони повинні бути аргументованими та їх метою повинна бути спрямованість на ефективне вирішення господарського спору, захист прав та охоронюваних законом інтересів визначених осіб. Сутність інституту, який запропонований у Главі 4 проекту ГПК України не зрозуміла, норми, не відповідають сутності інституту медіації. Вони не відносяться і до інституту досудового розгляду. Це взагалі новий інститут, який суперечить прийнятим нормам та принципам господарського процесу, тому Главу 4 треба виключити з проекту ГПК України.

Здійснення реформування процесуального законодавства повинно забезпечуватися на високому державному рівні, тому що торкається без виключення інтересів кожного та в цілому всього суспільства. Воно повинно базуватися не тільки на загальновизначаних міжнародних стандартах правосуддя, а також враховувати кращій національний досвід.

БОДНАРЧУК О. Г.

Університет державної фіскальної служби України,
професор кафедри господарського права та процесу,
доктор юридичних наук, доцент

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Результати дослідження адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу свідчать, що виникла певна прогалина у праві, яка призвела до відсутності регулювання у деяких сферах діяльності, у тому числі і зовнішньоекономічній. Зокрема,

«господарсько-правова відповідальність» не визначена Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [1], що має негативний вплив на розвиток економіки. Крім того, як аргумент зазначимо, що Конституцією України встановлено, що виключно законами України визначаються засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них (п. 22 ч. 1 ст. 92) [2, с. 25]. Отже, у переліку видів юридичної відповідальності, закріпленому Конституцією України, господарсько-правова відповідальність не вказана.

Відтак, до прийняття ГК України поняття господарсько-правової відповідальності залишалося дискусійним. Таким чином, з прийняттям ГК України, у розділі V було передбачено поняття господарсько-правової відповідальності, що остаточно підтвердило вірність підходів щодо виділення такого виду юридичної відповідальності. Зокрема, у ст. 216 «Господарсько-правова відповідальність учасників господарських відносин» зазначено, що учасники господарських відносин несуть господарсько-правову відповідальність за правопорушення у сфері господарювання шляхом застосування до правопорушників господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених Господарським кодексом України, іншими законами та договором [3, с. 85].

Господарсько-правова відповідальність — це обов'язок суб'єктів господарювання понести економічне покарання за господарське правопорушення, що означає невиконання умов законів, інших нормативних актів договорів [4, с. 80; 5, с. 278–279]. Відтак, підставою господарсько-правової відповідальності учасників господарських відносин є вчинення ними правопорушень у сфері господарювання.

Сутність господарсько-правової відповідальності пояснюється тим, що вона за формою є правовою, а за змістом — економічною [4, с. 80; 5, с. 279].

За змістом господарсько-правова відповідальність переважно є матеріальною і застосовується у формі певної системи майнових (економічних) санкцій, передбачених або дозволених нормами господарського законодавства. У такому разі суб'єкти господарювання (як господарські організації, так і громадяни-підприємці) несуть лише матеріальні витрати як відповідальність (примусові виплати, неoderжання належних сум, зменшення майна внаслідок відшкодування збитків та ін.) [6, с. 11].

О. Бабак стверджує, що види та форми юридичної відповідальності суб'єктів ЗЕД, які передбачаються чинним законодавством та застосовуються контрагентами зовнішньоекономічного контракту (договору), не знайшли правового закріплення у ст. 33 Закону про ЗЕД. Оскільки стрижневою галуззю законодавства, що регулює ЗЕД, є господарське законодавство, крім майнової форми відповідальності суб'єктів ЗЕД, має бути організаційно-правова, яка вже знайшла своє закріплення у ГК України [7, с. 148].

Ми підтримуємо думку вчених, які пропонують внести зміни в чинне законодавство України, зокрема в Закон України «Про ЗЕД» у частині видів та форм відповідальності в зовнішньоекономічній діяльності, виділивши разом з кримінальною господарську та адміністративну відповідальність за порушення прав суб'єктів на власність і здійснення підприємницької діяльності без належного її оформлення та порушення законодавства [7, с. 148; 8]. Внесення таких змін до Закону України «Про ЗЕД» значно зміцнить законність у сфері здійснення ЗЕД і правозастосовчої діяльності органів, які здійснюють контроль за цією діяльністю. Запропоновані зміни й доповнення чітко окреслюють види відповідальності та дають можливість державним органам більш конкретно й дієво запобігати правопорушенням у сфері зовнішньоекономічної діяльності та вести боротьбу із цими правопорушеннями [8].

Список використаної літератури:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України : від 16.04.1991 № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1994. — № 40. — С. 364.
2. Конституція України : із змінами, внесеними згідно із Законом № 2222-IV від 08.12.2004 р. — К. : Велес, 2006. — 48 с.
3. Господарський кодекс України [текст] чинне законодавство України зі змінами доповненнями станом на 14 січня 2014 р. : (відповідає офіційному текстові). — К. : «Центр учбової літератури», 2014. — 156 с.
4. Коростей В. І. Трансформація правового регулювання господарської діяльності суб'єктів економіки : Короткий курс лекцій. — Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. — 150 с.
5. Коростей В. И. Трансформация системы правового регулирования хозяйственной деятельности : проблемы, реализация, перспективы : Монография. — Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. — 321 с.
6. Щербина В. Господарсько-правова відповідальність : галузевий підхід, особливості застосування та напрями подальших наукових досліджень [текст] / В. Щербина // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. — 2013. — № 3(97). — С. 10–15.
7. Бабак О. Основні види відповідальності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності [текст] / О. Бабак // Господарське право. — 2009. — № 40. — С. 144–148.
8. Белова О. І. Особливості визначення відповідальності за правопорушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / О. І. Белова. — Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/11304/%C1>